

ARKEOLOJİK KAZI ALANINDAN ÇIKARILAN ESER VE KAYAÇLARIN, JEOARKEOLOJİK VE ARKEOGEMOLOJİK ANALİZ YÖNTEMLERİNİN ÖNEMİ

Hilmi Güney^a, H. Haluk Selim^b

^aMarmara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Kuyumculuk ve Mücevherat Tasarımı

^bİstanbul Ticaret Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Mücevherat Mühendisliği Bölümü
(hilmi.guney@marmara.edu.tr)

ÖZ

Jeoarkeoloji ve arkeogemoloji disiplinlerarası çalışmalar düzeyinde önemi gün geçtikçe artacak olan bilim dallarıdır. Müzelerde tutulan veya arkeolojik kazılarda çıkarılan antik süstaşı ürünlerin bu iki disiplinle incelenmesi arazi yapısının tanımlanmasında büyük öneme sahiptir. Jeoloji ve gemoloji bilimlerinde kullanılan, esere zarar vermeyen cihazlara ve kayaçlar için de tahribatlı yöntemlere sürekli olarak yenileri eklenmektedir. Bu yöntemlerle çıkarılan eserlerin, bölgedeki kayaç türlerinin hangi bölgede kullanıldığının ve hangi tür süstaşı olduğunun kesin tespiti yapılabilmektedir. Kazı alanının jeolojik yapısının tespitiyle, burada yaşamış medeniyet ve insan topluluklarının kültür ve yaşantıları hakkında elde edilen çok yönlü bilgiler daha detaylı yorumlanabilmektedir.

Arkeolojik kazılardan çıkarılan eserlerin klasik arkeolojik analizlerinin yapılması yani tarihlendirme bir gerekliliktir. Son yıllarda arkeolojide kullanılan klasik metotlar, gelişen teknolojiyle arkeoloji ve gemoloji analiz yöntemleriyle ilişki kurularak geliştirilmiştir. Bu çalışmalar arkeometrik analizler ile arkeolojik kazı alanlarının jeolojik arazi yapısının belirlenerek aynı zamanda bölgeden çıkarılmış eserlerin kayaç yapıları ile karşılaştırılmasına dayalı çalışmaları kapsamaktadır.

Bunlara dayanarak arkeoloji biliminde kullanılmaya başlanan bu yeni analiz yöntem ve metotlar; kazı alanında yapılan çalışmalardan elde edilen eser ve veriler jeoarkeolojik ve arkeogemolojik analizlerle de o döneme ait bilgilere ulaşıldığını açıkça ortaya koymaktadır. Ülkemizdeki eski medeniyet kalıntılarının varlığını ve son yıllarda daha da artan devlet ve özel tarih müzelerimizi göz önünde bulundurursak bu iki disipline ait yapılan çalışmaların kültür mirasımıza yapacağı katkı vazgeçilmez olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Jeoarkeoloji, Arkeogemoloji, Arkeometri

THE SIGNIFICANCE OF GEO-ARCHAEOLOGIC AND ARCHAEO-GEMOLOGIC ANALYSIS METHODS FOR ARTIFACTS AND ROCKS EXCAVATED FROM ARCHEOLOGICAL SITES

Hilmi Güney^a, H. Haluk Selim^b

^aMarmara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Kuyumculuk ve Mücevherat
Tasarımı

^bİstanbul Ticaret Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Mücevherat Mühendisliği Bölümü
(hilmi.guney@marmara.edu.tr)

ABSTRACT

Geo-archaeology and archaeo-gemology are increasingly significant fields in interdisciplinary studies. Analyzing antic ornamental stone items found in archeological excavations or kept in museums with these two disciplines carry great significance in terms of identifying the structure of the terrain. Non-destructive instruments used in fields of geology and gemology as well as destructive methods employed for rocks are constantly increasing in number. These methods enable us to precisely identify the artifacts excavated, which types of rocks are used in which region and which are used as ornamental stones. Through identification of the geologic construction of the excavation site, it becomes possible to interpret the diverse information on previous civilizations' and societies' culture and lives in detail.

Conducting classic archeologic analysis for artifacts uncovered in archeological excavations, in other words, dating is a necessity. In recent years, the traditional methods are being improved by correlating them with analysis methods of archaeology and gemology with the aid of technological developments. These efforts include identifying the geological soil structure of the archeologic excavation sites by archeometric analyses as well as studies based on comparing the artifacts excavated from the site to the rock structures.

Based on these, recent analysis methods and procedures used in the field of archaeology allow us to obtain information about the archeologic period from the artifacts and data uncovered in the excavation sites through geo-archaeologic and archaeo-gemological analyses. Considering the abundance of ruins from ancient civilizations in our country as well as the increasing number of private and public museums, studies on these two disciplines will make indispensable contribution to our cultural heritage.

Keywords: Geoarchaeology, Archaeogemology, Archeometry